

ÜCRETLİ PLASTİK ALIŞ VERİŞ POŞETLERİ UYGULAMASININ DEĞERLENDİRMESİ, ÜRETİCİLERE ETKİSİ VE SAĞLIKLI GEÇİŞ İÇİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

DURUM DEĞERLENDİRMESİ

01.01.2019 tarihi itibari ile plastik alışveriş poşetleri ücretle satılmaya başlamıştır. Türkiye’de alışveriş poşeti üreten 2.000’e yakın firmada, toplam 20.000 çalışan bulunmakta ve yıllık 300.000 tona yakın üretim yapılmaktadır. Türkiye Plastik Sektörü, çevre bilinci yüksek bir sektör olmakla birlikte bilinçli tüketimi de desteklemektedir. Ayrıca; eğitimle, bilinçli tüketim oluşturacak her türlü çabanın da yanındadır. Sektörümüz, kalıcı çözüm için atıkların ayrı toplanması, geri dönüşüm ve atık yönetimine önem verilmesi gerektiğinin bilincinde ve kamu-özel sektör iş birliğine son derece açıktır.

Ancak bu çalışma alanındaki mevzuat oluşturulurken, Avrupa’daki mevzuat temel alınmış olmasına rağmen, oluşan yeni mevzuat Avrupa mevzuatından farklı olarak birçok değişiklikte birlikte yürürlüğe girmiştir. Plastik alışveriş poşeti üreticileri halihazırda Avrupa Birliği’ndeki geçerli uygulamanın Türkiye’de de uygulanmasını istemektedirler. Bu çerçevede, yönetmelikte yapılan değişiklikler sebebiyle, ülkemiz plastik üreticileri yönünden ciddi anlamda mağduriyet oluşturan birçok husus ortaya çıkmıştır.

Mevzuatta yapılacak bazı değişikliklerle, sektörümüzde oluşan bu mağduriyetin bertaraf edilmesi mümkündür. Bir yandan çevresel konular gözetilerek alışveriş poşetlerinin ücretli yapılması, diğer yandan da plastik alışveriş poşeti üreticilerinin bu sürece daha sancısız geçişleri mümkündür.

Aşağıda 15.01.2019 tarihinde Plastik Alışveriş poşeti üreticisi 200 firmanın katılımıyla PAGEV’in gerçekleştirdiği toplantıda, 09.01.2019 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın yayınladığı usul ve esaslarla ilgili olarak sektöre aldığımız tavsiye kararlarını bilgilerinize sunarız.

MEVZUATTA REVİZYON TALEPLERİ

- 1- Gıda ile temas eden sebze, meyve şarküteri reyonları ve eczanelerde verilen ince şeffaf poşetler için mevzuatta belirtilen çift kat 15 mikron kalınlığı ürünleri taşıyamayacak kadar ince ve üretimi çok zordur. AB’nin mevzuatında kalınlık tek kat için 15 mikrondur. Yani bizim mevzuat yazılırken, AB’de uygulanan mevzuatın yarısı kalınlığında bir ölçü alınmıştır. Şu anda marketlerin sebze meyve reyonlarında kullanılan poşetlerin 25-30 mikron olduğu düşünülürse mevzuatın değiştirilmesi ihtiyacı açık şekilde görülmektedir. Bu haliyle mevzuatın bu maddesi AB’de olduğu gibi tek kat 15 mikron olacak şekilde değiştirilmelidir.

- 2- Avrupa Birliği'nde tek katlı 15-50 mikron arası kalınlıktaki plastik poşetler için ücret zorunluysen, 50 mikronun üzerindeki poşetler kapsam dışında tutulmaktadır. Buradaki maksatları, tek kullanımlık olmayan kalın çok kullanımlık poşetlerin kapsam dışı tutulması ve endüstriye zarar vermemektir. Bu ayırım Türkiye'deki mevzuatta yer almamaktadır. Bu nedenle marketler dışında mağazalardaki tek katlı 50 mikron üzeri kalınlıktaki poşetlerden de ücret alınmaktadır.
- 3- Yeni açıklanan uygulama usul esaslarında 40 mikronun altında poşetlerin kullanımı 31 Mart 2019 tarihinden itibaren yasaklanmıştır. Böyle bir uygulama ücretli poşet uygulaması yapan AB ülkelerinde olmayan bir uygulamadır. Bu sınırlandırma ihtiva eden uygulama; AB'ye ihracat yapan sektörümüzün kapasite kullanım oranı ve rekabetçiliğinin kaçınılmaz olarak olumsuz etkileneceği gerçeği düşünülerek kaldırılmalıdır.
- 4- Mevzuatta, biyobozunur özellikteki biyoplastiklerle ilgili herhangi bir düzenleme yapılmaması da önemli bir eksiklik. AB'deki mevzuat uygulamasında, doğada 6 ayda kendi kendine kaybolan biyoplastikler bu kapsamın dışında tutulmuştur. Türkiye'nin ihracat pazarı ve rakibi olan Avrupa ülkeleri biyoplastik kullanımını teşvik etmektedirler. Bu sebeple, bu malzemelerle üretilen poşetler de ücretsiz olmalıdır. Nitekim bu poşetlerin mısır nişastası ve kenevir gibi doğal malzemelerden üretilip, doğada kendiliğinden kaybolduğu göz önüne alınmalıdır.
- 5- 200 metre kareden daha küçük alanlı satış noktaları (küçük esnaf, kuruyemişi, bakkal, pazarcı esnafı v.s.) kapsam dışında tutulmalıdır.
- 6- Elinde stok olan üretici firma ve satış noktaları için bir geçiş süreci ve modeli kurgulanmalıdır. Şu an itibariyle perakendeciye satılmış poşetler için mevzuatta son kullanım tarihi olarak 31 Mart 2019 verilmiş olup, perakendeciler bu tarihe kadar stoklarını eritemeyeceklerdir. Bu sebeple ellerinde kalan poşetleri üreticiye iade edeceklerini belirtmektedirler. Yine perakendecilerin satın aldığı veya kati sipariş verdikleri sebze meyve reyonunda kullanılan ince poşetler yeni mevzuattaki çift kat 15 mikron standardını sağlayamadıklarından bu poşetlerde perakendeciler tarafından iade edilmek istenmektedir. Üretimleri ciddi oranda düşecek olan firmalara bir de hali hazırda satmış olduğu poşetin iade yükü bindirilmemeli ve çözüm olarak 31 Mart tarihli son geçiş süresi, 2019 sene sonuna ertelenmelidir.
- 7- Poşetlerin satışa tabi olacağı konusu 2018 yılından itibaren görüşlmeye başlansa da, kalınlık ve baskı detayları 9 Ocak 2019'da yayımlanan yeni yönetmelik ile beraber üreticilerin karşısına çıkmıştır. Yeni mevzuatta yer alan sıfır atık logosunun son hali henüz belirlenmediği için üretici firmalar mevcut baskılı ürünlerini üretememekte ve yeni sipariş alımında sorun yaşamaktadırlar. Baskı makine ve operatörlerinin atıl olarak beklemesi, halihazırda talepleri düşen üreticiler için ciddi olumsuz sonuçlar doğurmakta ve bu durum ülke ekonomisine de zarar vermektedir. Sıfır Atık Logosu şu an ki haliyle 7 renklidir. Bu şekliyle, alışveriş poşeti üreten firmaların baskı makinelerinin tek renge uygun olduğu mutlaka hesaba katılarak

düzenleme oluşturulmalıdır. Sıfır atık logosunun Ocak ayı içerisinde kadar tek renk olmak üzere nihai haline getirilip üreticilerle paylaşılması üretimin devam edebilmesi için önem arz etmektedir.

Kısaca özetlenirse; üreticiler AB’de ücretli poşet uygulamasındaki şartlarda üretim yapılmasını talep etmektedirler. Bu şekilde düzenlenecek daha yumuşak bir geçişle bu süreç, daha az iş ve ekonomik kayıpla geçilecektir. Ayrıca AB’ye ihracat yapan firmaların standartlarında da bütünlük ve entegrasyon sağlanacaktır.

KAPANMA NOKTASINDAKİ ÜRETİCİLERE YÖNELİK SANAYİ DÖNÜŞÜM DESTEK PAKETİ TALEBİMİZ

Sanayicilerimiz bu hızlı geçişten dolayı ciddi sıkıntı yaşıyorlar. Yapılan yatırımların ortalama 7 senede kendini amorti ettiği düşünülürse, firmaların aldıkları makinelerin borçlarını henüz ödemediği üretimlerinin en az yüzde 50 oranında düşmesi, firmalar açısından adeta bir yıkım olacaktır. Bankalar bugünden bile alışveriş poşeti üreticilerini takibe almış durumda olup süreci yakından izliyorlar. Üretici firmaların dönüşüm süreçlerinin sancılı ve yıkıcı olmaması ve hedeflenen yeni alternatif poşet üretimleri için bu dönüşümün sanayide de desteklenmesi şarttır. Yurtdışında buna benzer uygulamalar yapılmıştır.

Örneğin; Fas’ta Ulusal Sanayi Dönüşüm Fonu oluşturuldu. Bu süreçte plastik poşetlerden alınan paranın belli bir kısmı firmaların dönüşümüne katkı sağlamak için kullanıldı. Bizim de beklentimiz 20 bin çalışanı ile yıllık 300 bin tonluk üretim yapan bu sektörün dönüşümü için acilen gerekli tedbirlerin alınması yönündedir.

KOSGEB, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı’nın içinde olduğu bir yapı ile **“Sanayi Dönüşüm Destek Paketi”** oluşturulması gerektiğini düşünüyoruz. Alışveriş poşetlerinden alınan paranın bir kısmı bu fonda kullanılabilir. Böylece söz konusu dönüşümden etkilenen firmalar belirlenerek bu fondan desteklenebilirler. Bu destek paketinde; hibeler, dönüşüm için geri ödemesiz dönemli krediler ve hali hazırdaki kredi borçlarının yapılandırılması bulunmalıdır. Ayrıca alışveriş poşeti üretiminde dönüşüm sağlayan yeni yatırımların Türkiye’nin neresinde yapılırsa yapılsın 6. Bölge Teşviklerinden yararlandırılması oldukça önemli bir adım olacaktır

PLASTİK SANAYİNİN HEDEF ALINMASININ ÖNLENMESİ

Türkiye Plastik Sektörü; 37 milyar dolara yakın ciroya sahip, 11 bin firmanın faaliyet gösterdiği 250 bin kişiye istihdam sağlayan, direkt ve dolaylı ihracatı 12 milyar doları bulan, Dünyada altıncı Avrupa’da ise ikinci sırada olan bir sektördür. Türkiye ekonomisine bu seviyede sürekli ve istikrarlı bir katkı sağlayan bu güzide sektörün zarar görmemesi gerekmektedir. Bu maksatla özellikle “Plastiği” ve dolayısıyla sektörü hedef alan bilimsel veriden yoksun söylemlerden de kaçınılmalıdır.